

Årsberetning

Reform
- ressursenter for menn

2021

Første versjon, 15.03.22

Innholdsfortegnelse

Forord	4
1. Om Reform – ressurscenter for menn	5
Formålsparagraf og overordnede oppgaver	5
Styrende organer.....	5
Finansiering	5
Tredelt innsats.....	6
Strategi- og handlingsplan.....	6
Ansatte	7
2. Rollen som nasjonalt likestillingscenter	8
Koronapandemiens påvirkning på likestillingen	8
Pandemiens påvirkning på Reforms arbeid i 2021.....	8
Innspill og høringer.....	9
Internasjonalt arbeid.....	10
Reformundersøkelsen 2021	10
Mannsdagen 2021.....	11
3. Nærmere om bruken av grunntilskuddet fra staten	12
En forutsetning for et likestillingsarbeid av kvalitet.....	12
Grunntilskuddet i 2021.....	13
Vurdering av måloppnåelse i 2021.....	13
4. Lavterskelarbeid	15
Mannstelefonen	15
Terapeutiske samtaler.....	15
Samtalegruppe for menn med følelse av ensomhet.....	16
5. Menn som fedre	18
Fedre. E-læringskurs og workshops om fedre for ansatte i barnevernet	18
MiC – Men in Care. Hvordan kan europeiske arbeidsgivere fremme menns omsorg?	19
Er Forsvaret klart for den likestilte mannen?.....	20
Fra pappa til pappa. Informasjonsfilm til nybakte fedre.....	20
Equality for Work and Life. Bedre arbeid-familiebalanse i fire regioner i Italia.....	20

Aktivtarskap.no	21
Politisk arbeid for fedrekvoten.....	21
6. Volds- og overgrepforebygging	22
Under radaren. Et bedret tilbud til eldre menn utsatt for vold i nære relasjoner	22
Temakveld om kjærestevold blant norske og samiske ungdommer	22
Menn også! Et krisesentertilbud tilpasset menn og LHBT-personer	23
Rød knapp - Stopp vold mot kvinner-aksjonen	24
Teaterstykket «Mann. Jeg?»	24
7. Arbeid med gutter og menn med minoritetstilknytning	25
DOŁĄCZĄC SIĘ! (Bli med!) Integrering av mannlige polske arbeidsinnvandrere i Norge.....	25
Nettverk for innvandrerhelse i frivillig sektor	25
8. Menn, helse og seksualitet.....	26
Incels: Menn som hater seg selv	26
Kast (Kjøp av seksuelle tjenester).....	27
Utvikling av kurs om seksuell helse	28
9. Gutters oppvekst og sosialisering	29
Share the Care: Fireårig nordisk prosjekt om kjønnsdelte utdanningsvalg	29
Større mangfold – friere valg: Tiltak for kjønnsperspektiv i karriereveiledningen	29
Genustest.no: Test en billedboks kjønnsinnhold	30
10. Opplysningsarbeid	31
Nett, sosiale medier og digitale sendinger fra Reform	31
Ferskvareseminarer	31
LikestillingsNytt	31
Faste arrangementer, foredrag, kurs og undervisning.....	32
Reform i media	32
11. Representasjon og samarbeid	33
Brobyggerrolle.....	33
Likestillingssentrene	33
Arbeidsgruppe om aktivitets- og redegjørelsesplikten	34

Forord

Også i 2021 har koronapandemien satt mye av det vi har vært vant til å se på som selvfølgelig, i spill. Det gjelder særlig utsatte grupper. Vi ser at likestillingen som en grunnleggende verdi i velferdsstaten Norge må hegnes om, hvis den ikke skal forringes.

I Reform er vi særlig bekymret for situasjonen til grupper av gutter og menn. Det er liten grunn til å tro virkningen av pandemien vil være over den dagen viruset er bekjempet. Krisen viser betydningen av et nasjonalt kompetansemiljø som arbeider for gutter, menn og likestilling.

Pandemien har ført til en endret virkelighet, også for de ansatte og de frivillige i Reform. Også i 2021 har senterets ansatte arbeidet med et stort antall prosjektoppgaver, og innledet og videreført mange samarbeid i inn- og utland.

Høsten 2021 medførte et regjeringsskifte. Etter åtte år har en sentrum-venstreregjering overtatt etter en sentrum-høyreregjering. Det er grunn til å fastslå at Reforms oppgaver fint har latt seg utføre under regjeringen Solberg, som i sin styringsperiode har besatt likestillingsministerposten med statsråder fra tre ulike partier. Dette er det grunn til å takke for.

Den nye regjeringen Støre har imidlertid varslet et taktskifte i likestillingsarbeidet, som vi ser på som svært lovende. Blant satsingene i Hurdalsplattformen er et nytt manssutvalg. Dersom det legges tilstrekkelig til rette for et utvalgsarbeid av kvalitet og omfang, kan dette representere en historisk mulighet til å løfte mans- og mangfoldsperspektivet i Norge. Vi imøteser selvsagt dette arbeidet med spenning, og med vilje til konstruktivt samarbeid med regjeringen.

Årsberetningen viser bredden i Reforms virksomhet dette året, både i arbeidet gjort av våre dyktige ansatte og av våre engasjerte frivillige.

God lesning.

Oslo, 15. mars 2022

Are Saastad,
daglig leder

1. Om Reform – ressurscenter for menn

Formålsparagraf og overordnede oppgaver

Reforms formålsparagraf er vedtektsfestet i stiftelsesmøtet 30. januar 2002. Våre oppgaver er formulert slik:

«Reform er organisert som en politisk uavhengig stiftelse. Stiftelsens formål er, med utgangspunkt i at menn og kvinner er likeverdige, å jobbe for likestilling og mot diskriminering på grunnlag av kjønn, samt synliggjøre menn som kjønn i samfunnet.

Med dette utgangspunktet skal REFORM være likestillingsorientert og helserettet i sitt arbeid, bistå menn i konkrete livsfaser og livssituasjoner med råd, veiledning og informasjon, bidra til å ta vare på og utvikle mangfoldet i menns liv, arbeide for menns likestilling i et folkehelseperspektiv, mobilisere menns ressurser til utvikling og aktiviteter på områder som ikke har vært særlig fremtredende i de tradisjonelle mannskulturene og ellers bidra til å bedre menns helse, levekår og livskvalitet.

Senterets arbeid skal preges av respekt for det enkelte menneskes egenverdi, der alle mennesker er likeverdige og skal behandles deretter, uavhengig av kjønn, alder, religion, etnisk tilhørighet, hudfarge, funksjonsdyktighet, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.»

Våre oppgaver kan overordnet sies å være å samle, produsere og formidle sentral kunnskap om menn, menns livssituasjoner og menns helse, å påvirke beslutningsprosesser som berører menn og likestilling, å samarbeide nasjonalt og internasjonalt om synliggjøring av menns posisjoner i likestillingsfeltet og å kvalitetsutvikle og arbeide for en spredning av lavterskeltilbud til menn.

Styrende organer

Reforms virksomhet ledes av et styre og et representantskap.

Styret har den øverste ledelse av stiftelsens virksomhet og skal lede stiftelsen i henhold til vedtektene og stiftelsesloven.

Reforms styre besto i 2021 av styreleder Kristin Mile, nestleder André Oktay Dahl og styremedlemmene Thomas Walle, Tore Eugen Kvalheim, Marianne Inéz Lien, Remi Pettersen (frivilliges representant) og Bjørn Ole Ekeli (ansattes representant).

Representantskapet er Reforms høyeste organ, og har som oppgave å føre tilsyn med virksomheten.

Representantskapet besto i 2021 av forskningssjef Solveig Bergman (oppnevnt fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress), instituttleder Helene Aarseth (oppnevnt fra Senter for tverrfaglig kjønnsforskning, UiO), Astrid Bismo (oppnevnt fra Kreftforeningen), Geir Salter, Sven Buli og Astrid Herkules Bando (frivilliges representanter) og Steinar Ove Kvam (ansattes representant).

Finansiering

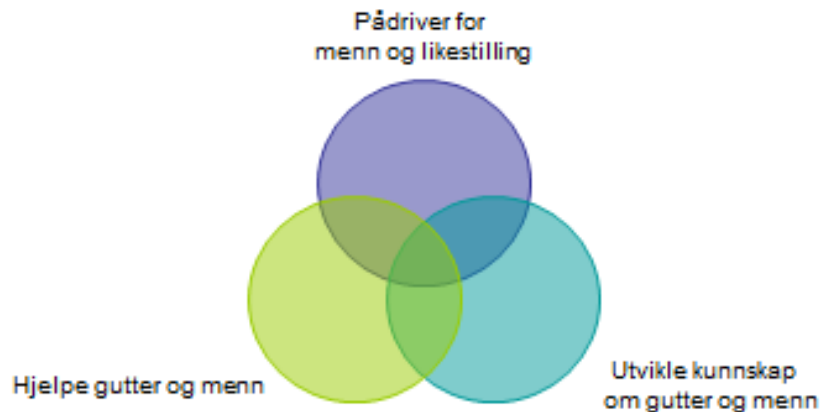
Reform drives med grunnfinansiering over budsjettet til Kulturdepartementet (KUD), formidlet via Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Vesentlige deler av driften er prosjektbasert, med finansiering både fra offentlige og private tilskuddsytere.

Den offentlige støtten til stiftelsen er begrunnet i at norske myndigheter anerkjenner behovet for en nasjonal aktør som har som hovedoppgave å integrere gutter og menn i likestillingsarbeidet - som partnere, medspillere og også som ansvarlige parter med selvstendige likestillingsbehov. Reform har et godt samarbeid med Bufdir i form av to årlige dialogmøter, og i andre sammenhenger.

Tredelt innsats

Reform har spesialkompetanse på feltet gutter, menn og likestilling.

Vi arbeider tredelt, ved å forene kunnskap fra direkte kontakt med menn (gjennom hjelpetilbud) med kompetanseutvikling (i stor grad finansiert gjennom ulike prosjektsamarbeid) og via rollen som samfunnsaktør og faglig pådriver.

Den spesielle kombinasjonen av kunnskap fra forskning, erfaring og direkte dialog med menn gjør Reform til en unik aktør i likestillingsfeltet, både nasjonalt og internasjonalt.

Strategi- og handlingsplan

I styrets strategiplan er det vedtatt at Reform skal ha disse kjerneverkene:

- Ivareta menn i likestillingsarbeidet
- Være en synlig aktør for likestilling i et mannsperspektiv
- Være en aktiv formidler av praksis- og forskningsbasert kunnskap
- Videreføre frivilligheten knyttet til Mannstelefonen

Kjerneverkene var i 2021 konkretisert til disse oppgavene i det daglige:

- Å bedre gutters oppvekstvilkår og utdanning
- Å fremme oppmerksomhet om menns helse
- Å motvirke det kjønnsdelte arbeidsmarkedet
- Å motarbeide vold i nære relasjoner
- Å arbeide med utfordringer som gutter og menn med minoritetstilknytning møter
- Å innhente og dele kunnskap om samlivsbrudd og barnefordeling
- Å fremme menns rolle som fedre i samfunnet

Det gis i tillegg føringer gjennom Bufdirs årlige tildelingsbrev knyttet til den statlige grunnbevilgningen (se også Kapittel 3 – *Nærmere om bruken av grunntilskuddet fra staten*).

Reforms drift organiseres rundt årlige og dynamiske handlingsplaner. Handlingsplanen følges opp og oppdateres i Reforms jevnlig driftsmøte.

Ansatte

I 2021 har disse vært ansatt i Reform:

Are Saastad, daglig leder

Bjørn Ole Ekeli, økonomisjef/kontroller

Ole Bredesen Nordfjell, fagsjef

Mali Storbækken, rådgiver

Danel Hammer, rådgiver

Ina Kristin Wangsmo Slaveykov, rådgiver

Berit Eggebø Næss, rådgiver

Steinar Kvam, terapeut

Psykiater og sexolog Haakon Aars har vært tilknyttet driften på timebasis, og pensjonert psykolog Torstein Winger har vært engasjert som frivillig samtaleterapeut.

Se også Kapittel 3, *Nærmere om bruken av grunntilskuddet fra staten*

2. Rollen som nasjonalt likestillingscenter

I kraft av å være landets eneste ressursmiljø med hovedoppgave å arbeide med likestilling i et mannsperspektiv, har Reform en nasjonal oppgave. Reform blir aktivt brukt av media, arbeidsliv, organisasjoner, det offentlige tjenesteapparatet, enkeltpersoner og av myndighetene.

Reform inntar en aktiv og kontinuerlig rolle som kunnskapsleverandør overfor det offentlige tjenesteapparatet, utdanningssektoren, akademien, embetsverk og politikere, samt i møte med sivilsamfunn og arbeidsliv.

Koronapandemiens påvirkning på likestillingen

Koronapandemien har ført med seg en krise også for menns likestillingssituasjon. Dette har det vært lite oppmerksomhet rundt i Norge. Det gjelder særlig på områdene vold i nære relasjoner, og når det gjelder ensomhet og psykisk helse. Reform har benyttet vår nære kontakt til myndighetene til å rapportere om våre bekymringer om dette.

I februar 2021 leverte vi et omfattende notat om følgene av krisen for menn på en rekke områder. Vi anbefalte myndighetene til å rette et sterkere fokus på ensliges situasjon generelt, og enslige menns situasjon særskilt. Bakgrunnen var det vi oppsummerte som et manglende fokus på dette som utsatte grupper i det norske samfunnet.

I august 2021 gjennomførte vi Reformundersøkelsen 2021, der vi så særskilt på pandemiens påvirkning på utsatte grupper av menn. Også dette ble spilt inn til myndighetene, og til media. Se nærmere omtale.

Sommeren 2021 tok vi initiativet til en satsing mot menn med følelse av ensomhet, i form av utviklingen av en egen metodikk for samtalegrupper tilpasset målgruppen. En samtalegruppe ble også igangsatt på høsten med godt resultat.

Langtidseffektene av koronapandemien er ukjente. Det er likevel mye som tyder på at denne krisen kan ha gjort situasjonen vanskeligere for enkelte grupper som også hadde det vanskelig fra før, og der menn i noen sammenhenger kan være overrepresentert. Her er det nødvendig med mer kunnskap. Reforms arbeid med flere pågående prosjekter vil kunne bidra til mer forståelse, blant annet når det gjelder utenforskap og manglende integrering. Det er også hevet over tvil at utsatte gutter og menns situasjon må gis tilstrekkelig fokus for forskningsinnsats i årene som kommer.

Se også Kapittel 4, *Lavterskelarbeid* og kapittel 10, *Opplysningsarbeid*

Pandemiens påvirkning på Reforms arbeid i 2021

Koronapandemien fikk, som for alle andre, stor betydning for driften av Reform. I løpet av 2020 og 2021 har vi endret mye av formidlingspraksis. Flere pågående prosjekter har måttet legges om eller utsettes, men takket være en høy grad av omstillingsevne i Reforms stab, har ingen blitt avlyst.

I store deler av året har vi praktisert hjemmekontor enten som primær arbeidsform, eller som den eneste. Dette har gått meget bra, og et godt interne samarbeidet er videreført, i likhet med våre eksterne samarbeidsrelasjoner.

Omleggingen vi startet i 2020 er videreført i 2021, og har gitt Reform meget god kompetanse på ulike former for digitale direktesendinger og produksjoner, og også et fullt utsyrt og profesjonelt studio. Vi når derved et mye større publikum enn tidligere.

Reforms lavterskel hjelpeaktiviteter og tilbudet gitt av frivillige i Mannstelefonen har vært mindre rammet av pandemien i 2021 enn i 2020. Det har fortsatt vært vanskelig å avholde møter og samlinger for de frivillige. I perioder har det heller ikke vært mulig eller forsvarlig å møte klienter i terapeutiske samtaler på kontoret, eller i vårt Kast-prosjekt. Det er hevet over tvil at en del av våre klienter har lidd under dette. Det er likevel grunnlag for å si at Reform har klart å opprettholde et oppegående tilbud til menn som sliter, også i 2021.

Se også Kapittel 4, *Lavterskelarbeid*

Innspill og høringer

Reform har også i 2021 gitt innspill til og vært i dialog med en rekke organisasjoner og offentlige virksomheter om hvordan trekke gutter og menn sterkere med i likestillingsarbeidet. Vi har deltatt på innspillmøter og levert hørings svar på en rekke saksfelt.

I 2021 avga vi svar på følgende offentlige høringer:

- Høringsuttalelse til forslag til lov- og forskriftsendringer for å motvirke kroppspress – Regulering av kosmetiske inngrep, injeksjoner og behandling og tydeliggjøring av helsepersonellovens virkeområde mv. (Helse- og omsorgsdepartementet)
- Høringsuttalelse til NOU 2020: 14 Ny barnelov (Barne- og familiedepartementet)
- Høringsuttalelse til NOU 2020: 17 «Varslede drap» Partnerdrapsutvalgets utredning (Justis- og beredskapsdepartementet)
- Høringsuttalelse til NOU 2019: 7 Arbeid og inntektssikring og NOU 2021: 2 Kompetanse, aktivitet og inntektssikring (Arbeids- og sosialdepartementet)
- Høringsuttalelse til NOU 2021:3 Barneliv foran, bak og i skjermen, og notat med forslag til endringer i bildeprogramloven (Kulturdepartementet)
- Høringsuttalelse til forslag til regulering av konverteringsterapi (Kulturdepartementet)

I tillegg ga vi innspill på følgende temaer:

- Innspill til kultur- og likestillingsminister Abid Q. Raja i forbindelse med FNs kvinnekommisjon 2021
- Innspill til undersøkelse om likestillingskonsekvenser av korona (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet)
- Innspill til regjeringsforhandlingene på Hurdal (Arbeiderpartiet/Senterpartiet)

For å være faglig oppdatert om likestilling og aktuelle temaer knyttet til vårt løpende arbeid, gjennomfører Reforms ansatte relevante utdanninger og deltar på kvalifiserende kurs og foredrag.

Internasjonalt arbeid

I økende grad er det nødvendig å se det nasjonale arbeidet for likestilling mellom kjønnene i et internasjonalt perspektiv. Reform er et knutepunkt, og bidrar til internasjonal erfaringsutveksling til nordiske, europeiske og internasjonale aktører som arbeider med menn for likestilling mellom kjønnene.

Inntil koronapandemien traff landet og verden, har vi stadig hatt besøk av utenlandske interessenter i menn og likestilling. Både 2020 og 2021 har vært svært annerledes år, der vi ikke har mottatt noen slike delegasjoner.

Reform har ofte blitt oppnevnt til å sitte i den norske delegasjonen til FNs kvinnekommisjon. Dette skjedde sist i 2020, men kommisjonen ble dette året avlyst. I 2021 valgte regjeringen å ikke oppnevne en bred delegasjon til årets kvinnekommisjon (CSW 65). Reform benyttet likevel anledningen til å arrangere et digitalt arrangement på plattformen til sivilsamfunnsorganisasjonene som deltar under kvinnekommisjonen (NGO CSW), med tittelen «Work Life Balance of Carers and The Corona Pandemic». Kultur- og likestillingsminister Abid Q. Raja deltok i arrangementet, sammen med en representant for organisasjonen Sonke Gender Justice/Men Engage i Sør-Afrika, Given Sigauqwe, samt vår samarbeidspartner i Men in Care-prosjektet i Spania, dr. Teresa Jurado-Guerrero. Arrangementet var blant de få som adresserte en tematikk som også gjelder menn som del av likestillingen under CSW 65, og antas å ha blitt sett av mange.

Reformundersøkelsen 2021

I august 2021 ble Reformundersøkelsen gjennomført for tredje gang. Årets Reformundersøkelse fulgte opp undersøkelsene fra 2017 og 2020, og ble også denne gang utført av Kantar. Studien ble gjennomført ved bruk av en kvantitativ undersøkelse på web med rundt 800 respondenter, og er landsrepresentativ.

Undersøkelsen behandlet en rekke temaer om menn og likestilling, der flere ble videreført fra 2020. I 2021-undersøkelsen ble det også skilt ut et eget sett med spørsmål knyttet til pandemisituasjonen, der vi la særlig vekt på helse, ensomhetsproblematikk og voldsutsatthet. Flere av funnene var sentrale i Reforms rapporteringer til myndighetene om menns særlige sårbarhet på områder påvirket av pandemien.

Undersøkelsen er også benyttet i artikler og medieutspill, og er dessuten grunnlagsmateriale i flere av våre prosjekter. I vår nyhetssatsing LikestillingsNytt benyttet vi undersøkelsens spørsmål om befolkningens syn på fedrekvoten, brutt ned på kjønn, der vi fant en rekordhøy oppslutning om fedrekvoten generelt. Samtidig viste vår undersøkelse at av de relativt få som ønsket å forkorte fedrekvoten, var det et langt høyere antall kvinner enn menn.

Reformundersøkelsen vil bli gjennomført også i 2022. Vi vil følge samme mønster som hittil, ved at enkelte spørsmål vil bli gjentatt for å måle utvikling over tid, mens andre spørsmål vil knyttes til aktuelle problemstillinger og pågående prosjekter i Reform.

Mannsdagen 2021

Reform markerer den internasjonale Mannsdagen 19. november. Dagen har fått økt fotfeste i Norge som en dag å snakke om menns likestillingssituasjon, og menns plass i likestillingen.

I 2021 deltok Reform som medarrangør med Kilden kjønnsforskning på møtet «Hvem forsker på menn – og hvilke menn forskes det på?». Møtet fant sted i Litteraturhuset i Oslo, og ble samtidig strømmet direkte. Spørsmål som hvorfor stadig flere er menn barnløse, hvilken status arbeidermannen har i dagens Norge, hvor er de mannlige lærerne og sykepleierne og vold som en menneskelig, ikke kjønnert erfaring ble belyst og debattert.

Reform deltok også på et felles arrangement med Sex og samfunn, der menn og sexkjøp var temaet. Dette møtet fant sted på Sentralen i Oslo.

Se også Kapittel 10, *Opplysningsarbeid* og Kapittel 11, *Representasjon og samarbeid*

3. Nærmere om bruken av grunntilskuddet fra staten

En forutsetning for et likestillingsarbeid av kvalitet

Grunntilskuddet over statsbudsjettet er avgjørende for å sikre et nødvendig nivå på den faglige og administrative driften av likestillingscenteret Reform. Grunntilskuddet skal gi alburom til å opprettholde en stabil grunnbemanning av høyt kvalifiserte medarbeidere, som er i stand til å yte service til det norske samfunnet, og være til stede på mange viktige arenaer.

Et stabilt og høyt kvalifisert fagmiljø er en forutsetning for at Reform kan videreutvikle kunnskap om hva som fremmer, og hva som hemmer, likestilling. Grunntilskuddets karakter, med de relativt begrensede føringene myndighetene hittil har lagt på virksomheten, har sikret Reform en avgjørende frihet til å spille rollen som likestillingsaktør med ekspertkapasitet til å definere, avdekke og arbeide med likestillingsutfordringer som særlig treffer gutter og menn.

De siste årene har dette i stor grad skjedd i utviklingen av nye prosjekter. Reform søker og mottar prosjektstøtte fra en lang rekke offentlige og ideelle tilskuddsytere. Dette har gitt oss en stor prosjektportefølje og mange spennende samarbeidspartnere.

Det er liten tvil om at Reforms omfattende prosjektaktivitet er svært verdifullt i vårt eget arbeid for likestilling, og at det samtidig stimulerer mange andre aktører, både i direkte samarbeid og som mottakere av erfaringer, kompetanse og dokumentasjon.

Prosjektmidler er imidlertid ikke frie, siden de alltid vil være innrettet mot å oppnå spesifiserte målsettinger fra en tilskuddsyter. En for høy andel prosjektfinansiering vil utfordre Reforms rolle som uavhengig aktør. Selv om det er en rekke muligheter til å søke støtte til relevante prosjekter for gutter og menn der hovedformålene er helse, vold i nære relasjoner eller familie, vil hovedformålet fra tilskuddsyter kun i svært få tilfeller være definert til likestilling – Reforms hovedformål.

I tillegg til den store usikkerheten for om søknader gir tilslag eller ikke, er det vanskelig å forutse hvor og når prosjekttilslagene kommer. Dette medfører utfordringer knyttet til å budsjettere realistisk på virksomhetsnivå. Vi har de siste årene likevel sett en større vilje til å videreføre gode prosjekter over flere år, fra sentrale tilskuddsytere som Bufdir, IMDi og Konfliktrådet.

Prosjekttilskudd verken kan eller vil kunne erstatte Reforms grunntilskudd fra staten. En vesentlig grunnbevilgning er nødvendig dersom Reform skal innfri føringene gitt i Bufdirs tildelingsbrev, øvrige politiske forventninger til Reform og for å kunne virke i henhold til stiftelsens vedtekter. Grunntilskuddet danner en grunnleggende forutsetning for opprettholdelse av Reform som landets eneste likestillingscenter med gutter og menn som primær oppgave, samtidig som det gir oss muligheten til å kunne opprettholde en prosjektorganisasjon – også dette av stor verdi for likestillingsarbeidet i Norge.

I 2021 dekket grunntilskuddet driftskostnader og om lag tre og et halvt årsverk. Vår vurdering, som sammenfaller med de andre tre likestillingscenterenes, er at en stabil drift av et likestillingscenter forutsetter finansiering av en grunnbemanning på 6 årsverk, samt løpende utgifter. Det er derfor behov for å styrke grunnfinansieringens andel av Reforms økonomi.

Grunntilskuddet i 2021

I Bufdirs tildelingsbrev til Reform for 2021, het det:

«Likestillingssentrene, Reform og Bufdir har i samarbeid utarbeidet et samfunnsoppdrag som beskriver forventninger til hva sentrene, innenfor det øremerkede tilskuddet, skal bidra med for å øse likestillingsutfordringer i samfunnet:

Som kunnskaps- og kompetansesentre skal likestillingssentrene og Reform drive langsiktig pådriver- og utviklingsarbeid for likestilling. Offentlig, privat og frivillig sektor samt befolkningen er målgrupper for arbeidet. Sentrene skal bygge sin virksomhet på beste tilgjengelige kunnskap og formidle og bidra til at nasjonale faglige råd blir tatt i bruk. Sentrene har også et ansvar for å frembringe et erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag og forvalte kompetanse om praktisk likestillingsarbeid. Videre skal sentrene være oppdaterte på, utvikle og formidle kunnskap om alle diskrimineringsgrunnlag.»

Videre het det i tildelingsbrevet:

«For det øremerkede tilskuddet skal Reform, jf. samfunnsoppdrag og søknad, bidra i arbeidet med å løse likestillingsutfordringene i samfunnet gjennom å være et kunnskaps- og kompetansesenter for likestilling. Reform skal ha et særlig fokus på gutter og menns likestillingsutfordringer, og skal benytte aktuelle virkemidler jf. søknad for å oppfylle sitt samfunnsmandat og sin målgruppe.

Kjønn skal være et gjennomgående perspektiv i arbeidet, og Reform skal arbeide aktivt med å se kjønns- og mannspektivet i sammenheng med diskriminering på grunnlag av blant annet seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, etnisitet og nedsatt funksjonsevne. Dette omfatter å synliggjøre hvordan noen sosiale posisjoner er mer utsatt for diskriminering og marginalisering, og arbeide med likestillingsutfordringer som treffer ulike grupper gutter og menn.

Bufdir har i samarbeid med arbeidslivets parter, LDO, likestillingssentrene og Reform utarbeidet veiledning for aktivitets og redegjørelsespliktene til arbeidsgivere og offentlige myndigheter. Den kan bli aktuelt at Reform bidrar videre i dette arbeidet.

Bufdir arbeider med å samle, utrede og gjøre kjent tiltak for å motvirke kjønnsdelte utdanningsvalg. Bufdir ønsker at sentrene bidrar i dette arbeidet, særlig med å gjøre tiltak i ungdomsskole og videregående skole kjent. Bufdir ønsker samarbeid og dialog om arbeid knyttet til kjønnsdelte utdanningsvalg.

Bufdir jobber med å kartlegge likestillingskonsekvenser av covid-19 og tiltakene mot pandemien. Bufdir ønsker å bli informert om prosjekter som kan gi relevant kunnskap om temaet, og vil holde en løpende dialog med likestillingssentrene og Reform i løpet av 2021.»

Vurdering av måloppnåelse i 2021

Reform har arbeidet målbevisst med oppgavene beskrevet i tildelingsbrevet for 2021. Vi vurderer måloppnåelsen som meget god. Dette baserer vi på den store bredden i arbeidet vi utfører, og tilbakemeldingene på innsatsen fra våre samarbeidspartnere.

I tildelingsbrevet etterspørres en vurdering av den samlede effekten av arbeidet på kort og lang sikt innenfor de mål og områder som er beskrevet. Det bes særskilt om vurderinger av hvilke målgrupper som er nådd, og hvilke aktiviteter som har vært spesielt vellykkede med tanke på samfunnsoppdraget.

Grunntilskuddet har spilt en avgjørende rolle for å kunne gjennomføre våre oppgaver i det daglige, først og fremst fordi det har sikret oss mulighet til å opprettholde en stab av høyt kvalifiserte og engasjerte medarbeidere. Dette har også opprettholdt vår rolle som prosjektutvikler og prosjekteier. Tilskuddet har også gjort det mulig å administrere og videreutvikle Reforms frivillige virksomhet, og våre lavterskel hjelpetilbud. Dette har stor betydning, både på kort og lang sikt.

Reform er en relativt liten virksomhet, men vi når likevel bredt ut. Etter å ha arbeidet i snart to tiår som aktør i likestillingsfeltet er Reform godt kjent i politikk, media, akademia og organisasjonsliv. Vi opplever at vi nyter stor, og økende, anerkjennelse for arbeidet vi gjør. Vårt styrkede fokus og kompetanse på digital formidling under pandemien, setter oss også i kontakt med nye grupper, og øker vårt nedslagsfelt betydelig. Her er det viktig å også inkludere Reforms nordiske og internasjonale samarbeidsrelasjoner, som gir oss mulighet til å innhente erfaringer vi kan benytte oss av i Norge, samtidig som det fører til erfaringsdeling av vesentlige norske innsikter om verdien av en universell likestilling, i en stadig mer polarisert verden.

Vårt vedvarende engasjement i en rekke samarbeidsrelasjoner, også når det gjelder den tradisjonelle kvinnebevegelsen, samt i flere faste fora, bidrar samtidig til at vi fungerer som en katalysator for et samarbeidende og ikke konfliktsøkende likestillingsarbeid i sivil samfunn, og i samarbeid med myndighetene. Denne viktige samfunnsmessige posisjonen er blitt videreført i 2021. Dette arbeidet ville ikke vært mulig uten grunntilskuddet fra staten.

4. Lavterskelarbeid

Reform står for en rekke lavterskeltilbud til menn med behov for hjelp. En del av våre lavterskeltilbud er drevet av frivillige, mens andre er prosjektorganisert eller drevet som del av Reforms ordinære virksomhet utført av de ansatte. Tilbudene krever ikke henvisning, og de fleste er gratis. Der det tas egenandel, er denne av symbolsk størrelse.

Ved siden av å hjelpe mange menn direkte, har våre lavterskeltilbud tett sammenheng med Reforms kunnskaps-, utviklings- og påvirkningsarbeid. Det konkrete møtet med menns virkelighet gir oss en unik og stadig oppdatert erfaringsbase som benyttes til å avdekke mangler og behov, og til å utvikle likestillingspolitikk og stadig nye prosjekter.

I 2021 mottok vi til sammen rundt 1450 ulike henvendelser til Reform.

Se også Kapittel 8, avsnitt *Kast (Kjøp av seksuelle tjenester)*

Mannstelefonen

Mannstelefonen har vært et kontinuerlig tilbud siden den ble etablert i 1980, og er en fast del av Reforms virksomhet. Formålet er å sikre et landsdekkende, gratis og synlig telefontilbud til menn i form av rådgivning i vanskelige livssituasjoner. Telefonen er betjent alle hverdager mellom 17 og 20.

Mannstelefonens aktive frivillige besvarte i 2021 rundt 600 henvendelser fra menn med ulike problemstillinger. Telefontjenesten er anonym, men det føres likevel logg og statistikk. Temaene de som ringer inn oftest er opptatt av er samliv, samværsrett med barn, psykiske vansker, økonomi, vold og seksualitet.

De frivillige ved Mannstelefonen har kompetanse til å arbeide innenfor et mannsperspektiv, og har kunnskap og erfaring med å snakke med mennesker som befinner seg i vanskelige livssituasjoner ut fra et likepersonperspektiv.

I 2021 fikk vi støtte fra Helsedirektoratet til vår frivillige virksomhet, i prosjektet «Mannstelefonen: Menn kan snakke!». Tilskuddet har styrket arbeidet med å lære opp frivillige, og til å gjøre tjenestene mer kjent. Hovedmålet var å øke det totale antallet brukere av Mannstelefonen ved å nå fram til flere ensomme menn.

Vi søker Helsedirektoratet om midler til videreføring av Mannstelefonens virksomhet også i 2022.

Terapeutiske samtaler

Reform gir et begrenset tilbud om individuell oppfølging av menn som har behov for dette. Samtaleterapi tilbys av en erfaren terapeut på timebasis, og av en frivillig terapeut, som tidligere har arbeidet som psykolog. Vi prioriterer å gi disse samtaletilbudene særlig til menn med barn, menn som har problemer i samlivet, problemer med samvær og til volds- og overgrepssutsatte. I løpet av året har en rekke menn fått konkret hjelp til å løse kriser i egne liv. Problemene er knyttet til samlivsbrudd, voldsutøvelse, voldsutsatthet, overgrepserfaringer, seksuelle problemer m.m.

Tilbudet vi har kunnet gi har i 2021 vært til dels sterkt preget av pandemisituasjonen. I 2021 mottok til sammen rundt 45 menn terapeutiske hjelp hos Reform. Mennenes hjelpebehov var knyttet til sinnemestring, mobbeerfaringer, voldsutsatthet eller overgrepserfaringer samt ulike former for livskriser i forbindelse med samlivsbrudd. Til sammen gjennomførte våre terapeuter rundt 170 terapeutiske enkeltsamtaler i 2021. Dette er en klar økning fra 2020.

Også de ansatte tar daglig imot henvendelser fra enkeltpersoner som søker råd, veiledning og hjelp. Dette skjer enten via telefon eller e-post. Her varierer tematikken fra behov for hjelp til oppfølging i krise, til faglige råd om likestillingsrelaterte spørsmål. Henvendelser som ikke lar seg løse på stedet, sluses videre til vårt terapeutiske tilbud eller til Mannstelefonen, eventuelt til eksterne hjelpetilbud der dette er aktuelt. Mange av henvendelsene vi får, er knyttet til ren ensomhetsproblematikk, der behovet for å få noen å snakke med er presserende. Det anslås at de ansatte har besvart ulike former for henvendelser menn i behov av veiledning og hjelp rundt 200 ganger i 2021.

Samtalegruppe for menn med følelse av ensomhet

En av følgene av koronapandemien har vært at mange som fra før har følt seg ensomme, er blitt ytterligere isolert. Mye tyder på at dette er situasjonen for mange menn. Henvendelsene til Reform fra menn som ikke har noen å snakke med har økt under pandemien. Reformundersøkelsen 2021 bekrefter at tallene for hvor mange menn som oppgir å ikke ha venner å betro seg til, er langt høyere enn for kvinner (21 mot 11 prosent). I aldersgruppen over 45 år er forskjellen enda større (26 mot 13 prosent).

For å møte behovet fra menn som har tatt kontakt med Reform under pandemien, ble det besluttet å etablere en samtalegruppe for menn med følelse av ensomhet i 2021. Målet med tiltaket var både å gi konkret hjelp til en gruppe menn, og å høste erfaringer fra et gruppeopplegg. I tillegg til at menn som allerede hadde tatt kontakt med oss ble tilbudt plass i gruppen, ble det annonsert etter gruppedeltakere på Facebook sommeren 2021. Terapeut og gruppeleder Steinar Kvam gjennomførte forhåndssamtaler med dem ble vurdert til å være i målgruppen. Det ble samtidig utviklet et gruppekonsept, delvis basert på erfaring med tidligere grupper for menn med sinnemestringsproblematikk

I september ble gruppen etablert, med til sammen 8 deltakere. Antallet ble senere noe lavere, siden gruppen ikke viste seg å passe like godt for alle. Gruppesamlingene har foregått i Reforms lokaler, over to timer på ettermiddags- og kveldstid. Gruppen har i utgangspunktet møttes hver fjortende dag, med noen hyppigere møter i starten.

Det ble raskt etablert en god gruppedynamikk i gruppen, som i løpet av høsten også i stor grad selv bestemte temaene de ønsket å ta opp. Gruppedeltakerne har uttrykt stor glede over å kunne dele vanskelige tanker med andre i samme situasjon, og over å finne et sted der de kan gi utløp for følelser. Samtalegruppen har også fått oppmerksomhet i media, blant annet i form av et stort oppslag i Dagsavisen, der en av de deltakende mennene, Henrik, sto fram med sin situasjon. Tilbakemeldingene på denne artikkelen viser at det er mange menn i livskrise som opplever det samme som Henrik, og som ønsker et tilsvarende opplegg.

Samtalegruppe for menn med følelse av ensomhet oppsummeres som en suksess. Den har hjulpet en gruppe menn, og den har gitt Reform nyttig kunnskap vi tar med oss i det videre arbeidet vårt.

Tiltaket har vært gjennomført uten ekstern støtte. Det vurderes oppstart av en ny samtalegruppe for flere menn i samme situasjon våren 2022.

Se også Kapittel 2, avsnitt *Koronapandemiens påvirkning på Reforms arbeid i 2020*, og avsnitt *Rollen som nasjonalt likestillingscenter*

5. Menn som fedre

De siste 20 årene har norske menn inntatt rollen som aktive, deltagende og omsorgsfulle fedre. Den særnorske oppfinnelsen fedrekvoten har hatt avgjørende betydning for dette. «Pappapermens» betydning er lett målbar. I takt med utvidelsen av ordningen siden den ble innført i 1993, har også menn tatt sitt ansvar som fedre, stikk i strid med advarsler om at menn ikke ville eller kunne gå inn i rollen som omsorgsgivere for barn.

Fra 1. juli 2018 ble foreldrepermisjonen delt i tre, med 15 uker til far, 15 til mor og en fellesdel på 16 uker. Dette bekrefter at dagens ordning står sterkt i det norske samfunnet. Internasjonalt vekker det oppsikt at alle arbeidslivets parter slår ring om ordningen.

Reform har i 2021 fortsatt vårt arbeid for menns aktive rolle som fedre i det norske samfunnet. Dette har vi gjort gjennom en rekke prosjekter vi leder eller deltar i, og også i den offentlige debatten.

Se også Kapittel 2. *Rollen som nasjonalt likestillingscenter*

Fedre. E-læringskurs og workshops om fedre for ansatte i barnevernet

Siden 2019 har Reform fått støtte fra Bufdir til prosjektet *Fedre*, hvor vi har utarbeidet et e-læringskurs for ansatte i barnevernet, der tema er betydning og inkludering av fedre. Prosjektet følger opp erfaringene vi gjorde oss i prosjektet *Fedre med barn i barnevernet* (ExtraStiftelsen, 2017), som baserte seg på forskning som viser at fedre ikke prioriteres i barnevernets kontakt med familiene, og at fedrene ofte ikke inkluderes i løsningene som diskuteres.

Målet med prosjektet har vært å gi ansatte i barnevernstjenesten i Norge økt kompetanse og kunnskap rundt viktigheten av å involvere fedre i løsningene som blir diskutert for familien. Å tilføre kunnskap åpner for en holdningsendring hos tjenesteapparatet, som vil føre til at barnevernet kan tilby et mer likestilt tilbud.

I 2021 mottok vi midler til å videreutvikle e-læringskurset og fortsette vår kunnskapsdeling om tematikken for ansatte i barnevernet barnevern, og, nytt av året, også for studenter innenfor sosialt arbeid og.

Kunnskapsdeling ble gjort gjennom workshops med barnevernkontorer og studieinstitusjoner. Vi arrangerte workshops for 6 barnevernkontorer, og 3 studiesteder. Av smittevern hensyn ble samtlige samlinger gjennomført digitalt. Programmet besto av informasjon om Reforms arbeid og engasjement for fedre, informasjon om forskning på fedres erfaringer med barnevernet, betydningen av farskap og kommunikasjonsverktøy i møte med fedre. Etter innleggene fikk kursdeltakerne utdelt en case som ble løst gruppevis, og samlingene ble avsluttet med en samtale i plenum. Tilbakemeldingene fra deltakerne på samlingene bekreftet at kurset opplevdes nyttig, og også at flere bekreftet at kurset avdekket underbevisste holdninger knyttet til kjønn og farskap.

Videreutviklingen av kurset har bestått i å tilføre kurset en ny modul. Modulen har fått overskriften «Råd og tiltak for inkludering av fedre». Rådene er utarbeidet med grunnlag i Anita Storhaugs doktorgradsavhandling *Barnevernets forståelse av farskap* (2015). Det er gjort et arbeid med å skape lettforståelige sammenstillinger av rådene gjennom bruk av illustrasjoner laget av Reform. I tillegg er det blitt utarbeidet et elektronisk evalueringsskjema, som kursdeltakere kan besvare ved endt kurs.

Basert på erfaringene fra 2019 til 2021, er det vår vurdering at barnevernskontorer og utdanningsinstitusjoner vil ha nytte av workshopen som er utarbeidet. Det bør derfor gjøres en ytterligere innsats for å få spredt e-kurset Fedre.

Prosjektet er søkt videreført i 2022.

Men in Care. Hvordan kan europeiske arbeidsgivere fremme menns omsorg?

Reform deltar som partner i dette treårige prosjektet (mars 2019 til februar 2022), finansiert av EaSI-PROGRESS (midler fra EU-kommisjonen). *Men in Care. Best practice for promotion for caring masculinities to improve work life balance* (MiC) ledes av UNED (Universidad Nacional de Educación a Distancia), Spanias universitet for fjernundervisning.

I prosjektorganisasjonen inngår 12 partnere fra en rekke land. MiC har som mål å fremme menns omsorg for barn, eldre, partnere, kolleger og dem selv. Prosjektet har undersøkt arbeidsplasser i sju ulike land (Østerrike, Tyskland, Island, Norge, Polen, Slovenia og Spania), og vurdert hvordan kultur og andre forhold kan endres slik at menn kan ta en mer omsorgsfull rolle.

Prosjektet utvikler ny kunnskap med potensiale til å kunne bidra til et mer familievennlig arbeidsliv, der menns omsorgsrolle ivaretas særskilt, til fordel for både familier og virksomheter. Selv om et overordnet mål er å innhente og dele erfaringer på et europeisk nivå, finner Reforms oppgaver i hovedsak sted i Norge. Dette knytter seg til å jobbe med flere bedrifter og organisasjoner. En rekke større norske bedrifter er rekruttert til prosjektet.

Prosjektet følger et tredelt design; (1) kartlegging og kunnskapsstatus, (2) utviklingsarbeid og (3) formidling.

(1) *Kartlegging og kunnskapsstatus*: I første halvdel av 2021 ble resultatene fra Norge og de øvrige landenes kontekstuelle analyser og intervjuer av ansatte i 21 ulike virksomheter publisert. Disse kan leses på prosjektets nettside <http://www.men-in-care.eu>

(2) *Utviklingsarbeid*: Intervjuene prosjektet har gjennomført har vært det viktigste grunnlaget for partnerens gjennomføring av workshops- og utviklingsarbeid i partnerlandene. Intervjuene har kartlagt hindringer og muligheter for menn til å balansere omsorgs- og jobbforpliktelser.

En hovedoppgave i prosjektet i 2021 har vært å gi «trainings» for arbeidsgivere og ansatte. Som den norske partneren, har Reform gjennomført i overkant av 10 workshops for virksomheter og arbeidslivsaktører. Blant andre har vi hatt workshops for Finansforbundet, Finans Norge, Equinor, Politet, Accentruer, EL og IT-forbundet og Elkjøp. I tillegg har vi i samarbeid med Likestilt arbeidsliv og Equality Check, som har løftet prosjektets funn inn i andre arrangementer.

(3) *Formidling*: I 2022 vil formidling være i fokus for prosjektet. Dette skjer i form av en større avslutningskonferanse i Berlin 19. mai 2022, og ved publiseringen av prosjektets veiledere for arbeidsgivere, og i form av de politiske anbefalingene fra Men in Care. Disse produktene vil også lanseres i egne norske utgaver.

Prosjektet avsluttes i 2022.

Er Forsvaret klart for den likestilte mannen?

Med støtte fra Forsvarsdepartementet gjennomførte Reform prosjektet *Er Forsvaret klart for den likestilte mannen?* i 2021. Bakgrunnen for prosjektet var Forsvarets store overrepresentasjon av mannlig personell, som ofte innebærer store belastninger med pendling, flytting og lange fravær fra familien. For mange er belastningene så store at de enten forlater Forsvaret, eller at de er nødt til å overlate til partneren må ta brorparten av omsorgsarbeidet i hjemmene.

I samarbeid med Tillitsvalgtdordningen i Forsvaret (TVO) og Befalets Fellesorganisasjon gjennomførte vi en konferanse høsten 2021, der en lang rekke temaer knyttet til likestilling ble problematisert. Med oss hadde vi også representanter fra Forsvarsstaben og Militært Kvinnelig Nettverk. Møtet ble avholdt i Fanehallen på Akershus festning, med godt oppmøte.

Fra pappa til pappa. Informasjonsfilm til nybakte fedre

Far er en viktig ressurs både for mor og barn. Han inkluderes likevel i liten grad i barselomsorgen til foreldrene. I dag er det et stort gap i oppfølgingen av fedre og fedres behov som omsorgsgivere, fram til tiden da fedrekvoten i foreldrepengeordningen tas ut. Mange førstegangsfedre er langt mindre kvalifiserte til denne viktige oppgaven, enn de kunne ha vært, om også den viktige tiden rett etter fødsel var en periode som aktivt inkluderte far.

I 2021 mottok Reform midler fra Stiftelsen Dam til prosjektet *Fra pappa til pappa. Informasjonsfilm til nybakte fedre* der vi tar tak i denne problematikken. I prosjektet skal det produseres en film for visning på sykehusenes barselavdelinger. Filmen vil rette seg spesifikt mot far, og inneholde informasjon, råd og beretninger fra fedre. Hensikten er å bidra til at også far skal mestre, og få trygghet i, sin rolle som forelder. Vi mener et slikt tiltak vil bidra til at fedre i større grad kan delta sosialt i sine nye familier, både på barselavdelingen og når familien kommer hjem fra sykehuset.

Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Nasjonalt kompetansesenter for sped- og småbarns psykiske helse ved RBUP, og organisasjonen Landsforeningen 1001 dager. Med oss i prosjektet har vi også barselavdelingen ved Drammen sykehus, som både gir faglige innspill til filmen, og åpner for visning for fedrene ved avdelingen, i en tre måneders periode mot slutten av prosjektet. Filmen skal deretter evalueres, ved at det foretas intervjuer med fedre som har sett den. Målet er at «Fra pappa til pappa» i etterkant av prosjektet skal bli vist på alle landets barselavdelinger.

I 2021 er det rekruttert fedre til en fokusgruppe, der en rekke spørsmål har vært drøftet. Vi mottok overveldende respons på utlysningen etter fokusgruppedeltakere. De 8 fedrene som ble plukket ut til å delta, brakte med seg mange nyttige erfaringer og refleksjoner til det videre arbeidet.

Prosjektet videreføres og avsluttes i 2022.

Equality for Work and Life. Bedre arbeid-familiebalanse i fire regioner i Italia

Reform har deltatt som partner i dette toårige prosjektet (2019 til 2021), finansiert av EaSI-PROGRESS (midler fra EU-kommisjonen). I *Equality for Work and Life* har Reform deltatt som norsk ekspertmiljø for å bedre arbeid-familiebalansen i utvalgte bedrifter i Italia, og i fire regionale arbeidskontorers sysselsettingsarbeid. Regionene har vært Piemonte og Trento i Nord, Toscana i Mellom-Italia og Campania i den sørlige delen av Italia. Prosjektet er blitt ledet av italienske Fondazione Giacomo Brodolini. I tillegg til Reform, har også ekspertmiljøer fra Spania og Belgia deltatt.

Prosjektet har handlet om tilrettelegging for arbeid og familiebalanse for menn og kvinner de ulike regionene, som dels er innbyrdes svært ulike. Koordineringen av aktivitetene har foregått gjennom såkalte PES-kontorer, som til en viss grad kan sammenliknes med Nav i Norge i. Reform har bidratt med et «norsk blikk» på Italias utfordringer, og har fremmet ulike forslag til tiltak som kan være av relevans for den italienske konteksten, blant annet ved å intervju ansatte i Nav angående deres håndtering av pandemien.

Koronasituasjonen har påvirket prosjektet sterkt, siden Italia lenge var et av de hardest rammete landene i Europa. Prosjektet ble avsluttet i 2021, men uten en avsluttende konferanse. Det er derfor usikkert hva som er resultatene av prosjektet lokalt i Italia. Det er imidlertid etablert [en nettside](#), der det kan leses mer om prosjektet.

Aktivtfarskap.no

I 2016 lanserte Reform en nettside for menn som skal ut i, eller er i, foreldrepermisjon. Hensikten med nettsiden, som mottok støtte fra Bufdir, er å fremme betydningen av et aktivt farskap, både for fedrene og for barna, og å informere om rettigheter knyttet til permisjonsordningen. I tillegg skal siden være et sted der det samles gode erfaringer og eksempler på farskapshistorier.

Reform vil videreføre arbeidet med nettsiden i 2020.

Politisk arbeid for fedrekvoten

Det er en prioritert oppgave for Reform å slå ring om fedrekvoten i foreldrepengeordningen – den såkalte pappapermen. Ordningen er av stor viktighet for menns likestilling i Norge, fordi den sikrer en lovbestemt rett til en øremerket del av foreldrepermisjonen. Erfaringen viser at dersom dette virkemiddelet ikke benyttes, eller om det svekkes, så faller menns deltakelse i et aktivt foreldreskap i familiene nærmest eksponentielt.

Regjeringen Støre slo i 2021 fast i Hurdalsplattformen at tredelingen i foreldrepengeordningen skal videreføres, slik den ble etablert av regjeringen Solberg i 2018. Dette er det også all grunn til, siden erfaringen altså har vist fedre tar ut permisjon i tråd med de til enhver tid gjeldende ordninger, og at en avkorting av ordningen med stor grad av sannsynlighet ville medført et lavere uttak.

Reforms oppfatning er imidlertid at det nå er på tide å ta foreldrepengeordningen et skritt videre, og innføre en reell likedeling av foreldrepengene mellom foreldrene. Dette vil være et klart signal om at samfunnet ønsker at far, eventuelt medmor, er en reelt likestilt omsorgsperson i familien.

Foreldrepengeordningen vil med en 50/50-løsning ikke lenger få preg av å være en individuell ordning, der store deler av kvoten blir gjenstand for forhandlinger der fedre vanligvis ender med det laveste uttaket, men i stedet være et universelt gode som kommer hele familien til del. Dette er i tråd med anbefalingene fra Ellingsæterutvalget (NOU 2017: 6 Offentlig støtte til barnefamiliene), som også støttes av de fleste av arbeidslivets parter.

Foreløpig er det imidlertid ingen av partiene på Stortinget som har tatt til orde for en slik endring. Slik sett er det grunn til å si at det politiske nivået her halter etter forskningen.

6. Volds- og overgrepforebygging

Vold og overgrep i nære relasjoner er et betydelig likestillingsproblem, både i Norge og internasjonalt. Det er derfor naturlig at Reform har et aktivt og pågående arbeid på dette feltet, med mål om å forebygge og redusere vold i nære relasjoner. For oss er det viktig å erkjenne at menn kan være både voldsutøvere og voldsutsatte. Det er helt vesentlig at menn tar et oppgjør med menns vold mot kvinner, og Reform prioriterer derfor å være til stede i dette arbeidet.

Samtidig er Reform en aktiv ambassadør for menn som volds- og overgrepsutsatte – et område det fortsatt er knyttet særlig mye tabu til, og der det er særlig mye ugjort.

Under radaren. Et bedret tilbud til eldre menn utsatt for vold i nære relasjoner

I 2020 fikk Reform støtte fra Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging til et prosjekt rettet mot eldre, hjemmeboende menn utsatt for vold i nære relasjoner. Hensikten er å innhente, produsere og spre kvalitativ kunnskap om hvordan helsevesen og hjelpeapparatet for voldsutsatte kan komme i posisjon til å hjelpe eldre hjemmeboende menn utsatt for vold i nære relasjoner, slik at disse kan øke kvaliteten på tilbudet til mannlige brukere.

Vold og overgrep mot eldre personer i Norge må anses som et alvorlig samfunns- og folkehelseproblem. Partnervold, slik som psykisk og fysisk mishandling, seksuelle overgrep og økonomisk vold er også omfattet av tabu og stor grad av skam for utsatte menn. Mange menn tror også at partnervold er noe som bare kan ramme kvinner.

I prosjektet *Under radaren. Et bedret tilbud til eldre menn utsatt for vold i nære relasjoner* har vi intervjuet menn over 65 år som har levd med vold i nære relasjoner. Også ansatte i hjelpeapparatet er intervjuet, blant annet innen eldreomsorgen og i hjemmesykepleien. Funnene indikerer at hjelpeapparatet sjelden får henvendelser om vold mot denne gruppen, og at de mennene som ber om hjelp sjelden opplever å få den hjelpen de trenger.

Prosjektet avsluttes med et frokostseminar rettet mot hjelpeapparatet og eldreomsorgen i februar 2021, samt med en brosjyre med informasjon om funn fra prosjektet rettet mot tjenesteytere. Her presenteres også råd og vink om hvordan vold mot eldre menn kan avdekkes, hva som er faresignalene og hvordan hjelp kan gis.

Temakveld om kjærestevold blant norske og samiske ungdommer

Stopp kjærestevolden er Reforms eget undervisningsopplegg for ungdom om voldsfrie kjæresteforhold. Prosjektet er blitt drevet siden 2014, med støtte ulike tilskuddsytere. Vold blant unge kjærester er svært vanlig, både blant gutter og jenter, og en av Reforms sentrale virksomhetsområder er å motarbeide vold i nære relasjoner. En tematikk det snakkes lite om innenfor feltet er unges grenseoverskridende og voldelige relasjoner, og hvordan foreldre kan hjelpe sine barn med å sette grenser for seg selv og andre.

Med tilskudd fra Bufdir har Reform også i 2021 gjennomført prosjektet *Temakveld om kjærestevold blant norske og samiske ungdommer*. Reform har utarbeidet et faglig opplegg om vold i unges relasjoner, rettet mot foreldre og andre omsorgspersoner. Temakveldene har rettet seg mot foreldre til ungdommer mellom 13 og 18 år. Foreldrene involveres i forebygging av vold i unges parforhold, gjennom økt kunnskap om kjærestevold blant ungdom og om voldens konsekvenser. Kveldene har

også hatt som mål å hjelpe foreldrene til å utvikle kommunikasjonsverktøy og -strategier for foreldrebarnsamtaler om vold, forelskelse og seksuell grensesetting.

I 2021 ble dette delt i møte med foreldre i 4 kommuner: Hamar, Tana og omegn, Molde og omegn og Risør. Av smittevernshensyn ble temakveldene strømmet digitalt. Hver av dem varte i en time. Sendingene inneholdt fakta om ulike former for vold, forskning om unges relasjoner (fra NKVTS og Ungdata), samt konkrete råd til foreldre og foresatte om hvordan de kan tematisere og snakke om vold i nære relasjoner, seksuell grensesetting, samtykke, bildedeling og seksuell trakassering med sine unge. Alle temakveldene hadde innslag også fra lokale samarbeidspartnere, som politi, utekontakten eller lokalt krisesenter.

Temakvelden rettet mot Tana og omegn ble gjennomført i samarbeid med Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS) og samisktalende politi. Dette bidro til en uvurderlig lokal forankring.

Vi opplevde det som nyttig å knytte temakveldene til et lokalt publikum, og å forme innholdet og eksemplene vi brukte til noe foreldre kunne kjenne seg igjen i. Vi benyttet blant annet eksempler fra hendelser som hadde forekommet i kommunen vi besøkte. Vi opplevde god tilslutning til live-sendingene. Blant andre Molde kommune bidro aktivt med bekjentgjøring av arrangementet. Til sammen nådde vi ut til om lag 2.900 personer, enten direkte eller ved senere avspilling av opptaket fra temakveldene på Facebook.

Prosjektet er søkt videreført i 2022.

Menn også! Et krisesentertilbud tilpasset menn og LHBT-personer

Prosjektet *Menn også!* startet i 2017, med midler fra Kompetansesenteret for kriminalitetsforebygging (Kfk). En evaluering hadde da dokumentert at menn og fedre med barn har et vesentlig svakere krisesentertilbud enn andre grupper. Målet med prosjektet var å forbedre tilbudet til menn ved fem ulike krisesentre. I prosjektet kartla vi dagens praksis ved sentrene, og utarbeidet en tiltaksplan i samarbeid med det enkelte senter. Som et ledd i utviklingsarbeidet, gjennomførte vi også kompetanseheving for ansatte og ledere. Prosjektet opplevde en stor etterspørsel i krisesenterbevegelsen, og ble oppsummert som svært vellykket. Prosjektet har med visse modifikasjoner blitt videreført hvert år siden. Kjønnsforsker Jørgen Lorentzen har hele tiden hatt en aktiv faglig veilederrolle i prosjektet.

Reform har med aktivitetene i 2021 til sammen gjennomført seminarer og aktiviteter ved om lag halvparten av landets krisesentre. Siden det er mange andre aktører lokalt og regionalt som også har behov for kompetanseheving for å gi et godt tilbud til voldsutsatte menn, utvidet vi i 2021 prosjektet til å omfatte familievernkontorene.

I 2021 avviklet Reform aktiviteter ved Tromsø familievernkontor, Sør-Rogaland familievernkontor, Bergen og Stord familievernkontor, Glåmdalen krisesenter, Hamar krisesenter, Helgeland krisesenter, Krisesenteret i Sarpsborg samt ved deltakelse under Trygghetsuka i Sarpsborg. Prosjektstaben har styrket seg med en medarbeider med særlig kompetanse på minoritetsmenn utsatt for partnervold. I tillegg er det foretatt en gjennomgang av ny forskning og litteratur, som har økt prosjektets kunnskapsgrunnlag. Prosjektet søkes videreført i 2022.

Rød knapp - Stopp vold mot kvinner-aksjonen

Alliansen *Rød Knapp - Stopp vold mot kvinner* ble stiftet i 2012, og Reform har vært med siden oppstart. Alliansen mottar tilskuddsmidler mot vold i nære relasjoner fra Kompetansesenteret for kriminalitetsforebygging. Organisasjoner fra ulike deler av samfunnet står sammen om å få det viktige spørsmålet om vold mot kvinner høyere på dagsordenen i Norge. Ved siden av Reform består alliansen av Den norske kirke, Islamsk Råd Norge, Norske Kvinners Sanitetsforening, Krisesentersekretariatet, Virke, Juridisk rådgiving for kvinner (Jurk) og Vake (tidligere Kirkelig Ressurscenter mot vold og overgrep).

En stor del av alliansens arbeid er utadrettet virksomhet, gjennom arrangementer og knappeutdeling. Alliansen deltok på Arendalsuka i august 2021, der det ble arrangerte en godt besøkt paneldebatt om samtykkelovgivning. Panelet var sammensatt av politikere fra ulike politiske partier, med representanter som både var for en endring av straffeloven med en samtykkebestemmelse, og som var kritiske eller usikre til det samme.

Alliansen arrangerer en årlig konferanse i forbindelse med den internasjonale dagen mot vold mot kvinner. 25. november 2021 ble dagen markert med et seminar med synspunkter på den nye handlingsplanen mot vold i nære relasjoner, med ulike fagpersoner og politikere som innledere.

I jula 2021 publiserte alliansen også en digital kampanje med tittelen *Julen – en høytid for vold?* Her ble det satt søkelys på ulike sider av vold i høytiden, med informasjon om hjelpetiltak både for utøver, pårørende og utsatte. Kampanjen ble sett av flere titusen på Facebook.

Samarbeidet i alliansen videreføres i 2022.

Teaterstykket «Mann. Jeg?»

De fire siste årene har Reform deltatt som ekspertmiljø i forbindelse med visningen av teatergruppen Para Samfunns forestilling *Mann. Jeg?* Forestillingen forteller tre ulike historier om volds- og overgrep utsatte gutter og menn, og vises for ulike grupper av studenter. Stykkets verbale og nonverbale uttrykk, og de gode tekstlige bearbeidingene, også når det behandler det det er vanskelig å sette ord på, gir store rom til refleksjon. Det er et stykke det er umulig å ikke bli berørt av.

Nettopp stykkets kommuniserende styrke gjør det meget velegnet i de etterfølgende refleksjonssamtalene med studentene det er blitt vist for. Stykket formidler viktig lærdom og vesentlige budskap til studenter om et underkommunisert problemområde, som de gjennomgående har alt for lite kunnskap om.

I januar og februar 2021 deltok tre av våre ansatte på 15 forestillinger for studenter ulike steder i landet. På grunn av pandemien var samtlige forestillinger denne gang i digital form. Studentmøtene bekreftet inntrykket av at temaet både er nyttig for studentene, og at det treffer mange av dem. Samtalene med studentene i viktige førstelinjeyrker som barnehagelærere, sykepleiere, lærere og barnevernsansatte viser også ofte mangelfull forståelse for vold i nære relasjoner, og vold mot menn spesielt, blant studentene. Stykket er derfor svært viktig, og en prioritert aktivitet for Reform å delta i.

Reform er invitert til samarbeid med Para Samfunn også i 2022.

7. Arbeid med gutter og menn med minoritetstilknytning

Menn med ikke-norsk bakgrunn blir ofte glemt i likestillingsdebatten i Norge. Blir de husket er det ikke sjelden fordi de stilles til ansvar for innvandrerkvinnens undertrykte situasjon. Reform ser det som en viktig oppgave å belyse hvilke likestillingsutfordringer menn med innvandrerbakgrunn selv har.

Også i 2020 har vi samarbeidet med flere organisasjoner på innvandrerfeltet, deriblant NAKMI, Nettverk for Innvandrerhelse i Frivillig Sektor og organisasjoner med polske innbyggere i Norge som medlemmer.

DOŁĄCZAĆ SIĘ! (Bli med!) Integrering av mannlige polske arbeidsinnvandrere i Norge

Siden 2019 har Reform arbeidet målrettet mot mannlige polske arbeidsinnvandrere, gjennom prosjektet *Dołącząć się! (Bli med!) Integrering av mannlige polske arbeidsinnvandrere i Norge*. Prosjektet har mottatt støtte fra Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Arbeidsinnvandrere fra Polen er den desidert største gruppen innvandrere i Norge. Tallet på innvandrere fra Polen var i 2019 på 98.691 mennesker. I tillegg var antallet norskfødte med foreldre fra Polen på samme tidspunkt 13 294. Av disse var 63 prosent menn.

Mange av de polske mennene som har kommet til Norge de siste årene, bor alene og deltar i liten grad i majoritetsamfunnet. En mulig årsak til dette er at arbeidsinnvandrere ikke tilbys et introduksjonsprogram når de kommer via EU. Flere blir utsatt for diskriminering og utnyttning når de kommer til Norge.

Også i 2021 har Reform samarbeidet med Caritas om dette prosjektet. Med erfaringer fra tidligere års gjennomføring av integreringsmøter med mannlige polske arbeidsinnvandrere, har vi produsert vi en informasjonsvideo og ett metodehefte rettet mot mannlige polske arbeidsinnvandrere i Norge. Informasjonsvideoen har som hensikt å gjøre polske menn som arbeider i Norge i bedre stand til å ta del i storsamfunnet, ta vare på egen helse og til å kjenne til hvilke rettigheter og muligheter de har, både som fedre og som arbeidstakere.

Metodeheftet skal bidra til at hjelpeapparat og andre aktører blir i bedre stand til å møte polske menn som arbeider i Norge, og er basert på våre erfaringer fra integreringsmøter avholdt i 2019 og 2020. Heftet skal deles med organisasjoner, lag og bedrifter, for å kunne bedre helsevesenets, menighetsarbeideres og hjelpeapparat for øvrig sine forutsetninger i møte med målgruppen.

Prosjektet er søkt videreført i 2022.

Nettverk for innvandrerhelse i frivillig sektor

Reform deltar i månedlige møter i *Nettverk for innvandrerhelse i frivillig sektor (NIFS)*. NIFS er et nettverk der aktører i frivillig sektor kan utveksle ideer, kunnskap og erfaringer. NIFS er åpent for pasient- og brukerorganisasjoner i frivillig sektor som jobber med helse, omsorg og folkehelse rettet mot innvandrerbefolkningen. Nettverket består både av store, kjente organisasjoner og mindre lokale minoritetsorganisasjoner og tiltak. NIFS omfatter i dag 35 organisasjoner. Reform har en viktig rolle i å representere mannspektivet i nettverket.

8. Menn, helse og seksualitet

Menns helse er langt på vei et ikke-tema i offentligheten. Det er få eller ingen biologiske årsaker til at menn lever kortere enn kvinner. Likevel er denne forskjellen relativt stabil på rundt 4 år i Norge. Menn oppsøker også helsevesenet i langt mindre grad enn det kvinner gjør. Reform er opptatt av at helse skal gjelde alle, og at kjønnsforskjeller må motvirkes. Det er flere sterke aktører i det norske samfunnet som arbeider for en bedret kvinnehelse. Dette er det også historisk gode grunner til. Etter vårt syn representerer samtidig mangelen på reell interesse for menns helse en stor likestillingsutfordring.

Incels: Menn som hater seg selv?

I 2020 fikk Reform støtte fra Stiftelsen Dam til kartleggingsprosjektet *Incels: Menn som hater seg selv?*, der målet har vært å få bedre innsikt i den norske incelkulturen. Begrepet 'Incels' (akronym, av engelsk: involuntary celibate, ufrivillig sølibatær) referer til et nettsamfunn av menn, som ifølge seg selv har blitt avvist fra å ha fysisk kontakt med kvinner, og som derfor ikke får ha sex eller få barn.

Et økende antall ensomme unge menn kategoriserer seg selv som incels. Nettsamfunnene incels deltar i er internasjonale, og bevegelsen blir assosiert med voldsfantasier rettet mot kvinner og minoriteter, terrorhandlinger, drap og selvdrap. Flere dødelige terrorhandlinger har skapt oppmerksomhet rundt fenomenet. Ikke minst har det synliggjort et behov for å forstå hvordan disse mennene kan hjelpes.

På bakgrunn av dette ønsket Reform å skape et kunnskapsgrunnlag om norske Incels. Dette er et lite utforsket felt innenfor norsk samfunns- og helseforskning i dag. Vi ønsket også å omsette kunnskapen til å fremme og legge til rette for forebygging av psykisk uhelse blant ensomme unge menn med dårlig kroppsbygge. Målgruppen for prosjektet var fagpersoner i kontakt med unge ensomme gutter, blant annet politi, ansatte ved ungdomsklubber, helsestasjon for ungdom og lærere.

Vi foretok en kartlegging av norske incelfora på internett. Kartleggingen fokuserte på referanser til kropp, selvbilde, ensomhet, relasjonelle aspekter ved incelkulturen, samt fortellinger om psykisk helse og uhelse. Vi gjorde også intervjuer av åtte menn mellom 20 og 40 år, hvorav fire av informantene kalte seg incels. 2 av informantene valgte å ikke kalle seg incels, 2 informanter kalte ikke seg selv incels, og opplyste at de heller ikke besøkte fora for incels. Disse valgte likevel å kontakte oss etter å ha sett vår utlysning. Alle ble rekruttert gjennom bekjentgjøring og annonsering av prosjektet i ulike fora for incels og ensomme menn, som underfora på Reddit og 4Chan.

Basert på kartlegging og intervjuer utarbeidet vi rapport og brosjyre. I analysen har vi løftet fram informantenes syn på egen og andres kropp, deres egen helse og syn på verden rundt seg, og deres plass i denne. Materialet fra intervjuene ble analysert ved hjelp av tematisk analyse. Datamaterialet ble brutt ned til koder, som deretter ble organisert i overordnede kategorier. Materialet fra intervjuene av informantene som kalte seg incels eller besøkte slike fora regelmessig, er det bærende grunnlaget for analysen. Anbefalingene tar utgangspunkt i hvordan man kan møte denne gruppen på best mulig vis. Flere fagpersoner ble benyttet under forarbeid og gjennomføring av prosjektet, for å sikre faglig forankring i alle ledd, fra kartleggingsfase til anbefalinger og arrangementer. Både

brosjyre og rapport ble spredd til målgruppen i hele landet. Vi gjennomførte to arrangementer tilknyttet prosjektet, et under Arendalsuka, og et digitalt lanseringsarrangement.

Gjennom de intervjuedes historier har vi fått innsikt i hvordan et utvalg menn i Norge har det. Intervjuene avdekker sider av mennenes hverdag, hvordan de forstår sin kropp og sin plass i samfunnet. Selv om utvalget er relativt begrenset, har det gitt oss viktig kunnskap om livene til en utsatt gruppe menn. Funnene vil vi ta med videre i vårt arbeid med utsatte menn, og vi vil fortsette kunnskapsspredningen med budskapet at menn som faller innenfor kategorien incels må møtes med forståelse, ikke demonisering eller fordømmelse. Rapport, brosjyre og arrangementer har skapt mye offentlig interesse og en rekke mediehenndelser. Vi er glade for at dette viktige arbeidet og budskapet har nådd såpass mange.

Prosjektet avsluttes i begynnelsen av 2022.

Kast (Kjøp av seksuelle tjenester)

Reform har siden oppstarten i 2002 ment at kunder i prostitusjon må møtes med alternativer til stigmatisering og kriminalisering. En rekke av Reforms aktiviteter og prosjekter har bidratt til å fremme kunnskap om sexkjøp og redusere tabuet rundt temaet. Fra 2011 har vi mottatt midler fra Justis- og beredskapsdepartementet til prosjektet *Kast (Kjøp av seksuelle tjenester)* som del av regjeringens arbeid mot prostitusjon og menneskehandel. Et tiårs erfaring med å møte kunder i prostitusjon har gitt Reform en unik kompetanse på feltet.

Vi mottok også i 2021 midler fra Justis- og beredskapsdepartementet til å videreføre vårt lavterskel samtale- og veiledningstilbud til klienter som kjøper sex. Dette året har vi også produsert en informasjonsvideo om vårt tilbud, og vi har avholdt flere nettarrangementer der sexkjøpsproblematikken har vært berørt. Det har også vært publisert flere mediasaker om virksomheten.

Reforms tilnærming er en veiledningstjeneste med et helhetlig perspektiv, der det relasjonelle står i fokus. Å stimulere til refleksjon rundt sexkjøpserfaringen er viktig. Gjennom samtale har klientene fått anledning til å sette ord på egne holdninger og følelser knyttet til sexkjøp.

En hoveddel av vårt samtaletilbud foregår på Reforms kontorer. 2 år med smittevern har gitt oss gode erfaringer for hvordan vi kan fortsette å tilby samtaler, til tross for begrensede muligheter for fysiske møter. De klientene som har ønsket det, har benyttet vårt tilbud om samtaler over telefon.

Vi har fortsatt vår vektlegging på langsiktig og kontinuerlig oppfølging av dem som henvender seg til oss, i tillegg til å ta imot alle nye henvendelser om samtaleveiledning. Gjennom samtaler med oss muliggjør vi klientens ønskede endring, og legger til rette for at klientene kan leve gode liv uten sexkjøp. Vi registrerer at flere klienter enn tidligere ser ut til å bruke tid på å bearbeide egen sexkjøpsproblematikk. Spredningen av vår informasjonsvideo, og annen annonsering av tilbudet har ført til et høyere antall av både klienter og samtaler i 2022, sammenliknet med 2021.

Reform ønsker å videreføre Kast også i 2022.

Utvikling av kurs om seksuell helse

Etter invitasjon deltar Reform i et omfattende utviklingsarbeid for en rekke mastergradsemner om seksuell helse, i regi av Storbyuniversitetet Oslo Met. Prosjektet er finansiert av Helsedirektoratet, og skal munne ut i 10 vekttalls undervisningsenheter, med følgende deltemaer: Seksuell helse og utvikling, seksualitet som er ressurs gjennom hele livsløpet, seksuell helse ved sykdom og funksjonsvariasjon, forebygging, avdekking og oppfølging etter overgrep, seksuell helsekompetanse, seksuell helse og aldring og anatomi og fysiologi knyttet til seksuell helse.

Tre av Reforms ansatte deltar henholdsvis i prosjektets styringsgruppe, og prosjektgruppene knyttet til de ulike deltemaene. Vår rolle er å bidra til å innarbeide mannspektivet i utdanningene, og medvirke til mangfoldskompetanse. Vår vurdering er at Reforms deltakelse er nødvendig og nyttig, for å sikre at menns seksualitet belyses helhetlig. Den kulturelle oppfatningen av menns seksualitet er i langt større grad enn hva som er tilfellet med kvinners, knyttet til negative verdier som overgrep, sexkjøp og vold. Dette skygger for en helhetlig tilnærming til menns helse og seksualitet som livsnødvendighet, og derigjennom også til en bedre forståelse av menns følelsesliv.

Samarbeidet med Oslo Met er fruktbart og godt. Prosjektet avsluttes i 2022.

9. Gutters oppvekst og sosialisering

Det er av stor betydning hvilke forhold og betingelser gutter vokser opp under. Tradisjonelle kjønnsrollemønstre resirkuleres fortsatt i familie, barnehage, skole, fritids- og arbeidsliv. Ofte rammer dette guttene i like stor grad som jentene – uten at det nødvendigvis får den samme oppmerksomheten.

Det er store og uløste oppgaver på dette feltet, ikke minst knyttet til det sterkt kjønnsdelte norske arbeidsmarkedet, og gutters frafall i skolen. Se også Reforms høringsvar på NOU 2019: 3 Nye sjanser – bedre læring. Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp (Stoltenbergutvalget).

Share the Care: Fireårig nordisk prosjekt om kjønnsdelte utdanningsvalg

I 2021 fikk et konsortium av fire nordiske partnere tilslag på ett av de to prosjektene som ble tildelt midler under ordningen Nordisk likestillingsfond. Prosjektet *Share the Care: Fireårig nordisk prosjekt om kjønnsdelte utdanningsvalg* bygger i stor grad på prosjektet *Men in Nursing Education: Mapping Educational Practices and Student Experiences in Iceland, Denmark and Norway*, som Reform ledet fra 2017 til 2020, også dette finansiert med midler fra Nordisk Ministerråd.

Reform er prosjektleder for Share the Care, mens Nordregio-universitetet i Sverige er prosjektets hovedkoordinator. Prosjektet går over en periode på 4 år (2021 til 2024), og har som mål og utvikle ny kunnskap for å redusere kjønnssegregering i yrker i helse- og omsorgssektoren, der menn er underrepresentert. Med grunnlag i prosjektets erfaringer vil det utarbeides en håndbok for å rekruttere og beholde mannlige studenter og elever i helsefagutdanningene, som er svært kjønnsdelt i alle de nordiske landene. Det gjennomføres parallelle aktiviteter på Island, i Finland og i Norge. I Norge er regionen Østfold valgt ut. Reform prøver ut tiltak som kan bidra til å rekruttere og beholde menn ved sykepleieutdanningen ved Høgskolen i Østfold (HiØf) og helsefagarbeiderutdanningene ved de videregående skolene i Østfold.

I 2021 har arbeidet blant annet bestått i å møte sentrale aktører i regionen, og å sette problemstillingen på dagsorden i møte karriereveiledere. Det er blitt gjennomført seminarer med lærere i tematikken normkritikk og mannlige studenters eller elevers situasjon, og utdanningenes rekrutteringsmateriell er også kartlagt, med hensikt å undersøke hvordan utdanningene kommuniserer med potensielle mannlige søkere. I tillegg har Reform bidratt aktivt i erfaringsutvekslingen med partnerne fra Island og Finland.

Prosjektet videreføres i 2022.

Større mangfold – friere valg: Tiltak for kjønnsperspektiv i karriereveiledningen

Reform og de tre andre likestillingssettene i Norge (Senter for likestilling, Likestillingssettet og Likestillingssettet KUN), fikk i 2021 tildelt midler fra Kultur- og likestillingsdepartementet til prosjektet *Større mangfold – friere valg: Tiltak for kjønnsperspektiv i karriereveiledningen*. Prosjektet har som mål å bidra til et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked, ved å påvirke til at ungdom tar mer bevisste og kunnskapsbaserte utdanningsvalg.

Prosjektet tar utgangspunkt i tre regioner innenfor fylkene Agder, Viken og Trøndelag. Det samarbeides det både med fylkeskommunene, eksisterende rådgivernettsverk og med videregående skoler som har yrkesfaglige studieretninger, samt med elever som har valgt utradisjonelt.

Prosjektet koordineres av Senter for likestilling ved Universitetet i Agder. Reforms oppgaver i prosjektet er primært knyttet til gjennomføringen av en rekke workshops med elever i utdanninger, der det ene kjønn er i stort flertall. Erfaringene fra workshopene skal oppsummeres, og benyttes i arbeidet mot veilederne i fylkene og regionene.

Arbeidet i prosjektet ble igangsatt i 2021, og fullføres i 2022.

Genustest.no: Test en billedboks kjønnsinnhold

På oppdrag av Nordisk Ministerråd utviklet Reform i 2015 en nordisk nettside for testing av barnebøkers kjønnsinnhold, til bruk i barnehager og barneskolen. Siden heter Genustest.no, med undertittel *Utfordrer eller bekrefter billedboken tradisjonelle kjønnsnormer?*, og er en ressurside for ansatte i barnehager og barneskoler i hele Norden.

Nettsiden blir fortsatt benyttet aktivt av studenter, lærere og ansatte i skole og barnehager, i Norge og i utlandet. Reform har derfor tatt ansvar for å vedlikeholde og drifte nettsiden genustest.no også videre.

10. Opplysningsarbeid

Det er en viktig oppgave for Reform å spre kunnskap om menn og likestilling. Dette gjør vi på mange ulike måter.

Nett, sosiale medier og digitale sendinger fra Reform

Vår daglige nyhetsaktivitet er i stor grad flyttet til Reforms Facebook-side, som besøkes av mange mennesker. Facebooksiden hadde ved utgangen av 2021 over 4200 følgere, og innleggene leses, kommenteres og deles aktivt. Vår nettside er også godt besøkt.

De siste to årenes nedstegning av samfunnet har Reform benyttet til å innhente erfaring, kompetanse og utstyr til komplekse medieproduksjoner. Vi har i større og større grad gått over til å benytte oss av de mange mulighetene dette gir oss, til å kunne opptre som vår egen mediekanal. I tillegg til ferskvareseminarer og nysatsingen LikestillingsNytt (omtalt under), har vi produsert en rekke sendinger i forbindelse med lanseringer, debatter, sofasamtaler og politiske markeringer. Dette følges og ses av stadig flere, og har til dels også økt Reforms nedslagsfelt til nye grupper.

Ferskvareseminarer

I 2021 fortsatte vi våre åpne og aktuelle ferskvareseminarer. Til seminarene inviteres forskere, studenter og andre som markerer seg med ny viten eller initiativer på likestillingsområdet, med særlig vekt på temaer som omhandler gutter og menn.

På grunn av smittevern hensyn ble arrangementene strømmet fra våre lokaler, direkte til Facebook. Avhengig av smittesituasjonen, ble innledere enten invitert til å holde fysisk foredrag, strømme innlegget sitt direkte eller bidra med en forhåndsinnspilt video.

Vi arrangerte fem ferskvareseminarer i 2021. Temaene vi tok opp var kroppsbildeforstyrrelser blant gutter, likestillingsutfordringer for gutter og menn i Norge, kjønn og radikalisering, menn som selger sex og menn og gutter utsatt for overgrep.

De digitale sendingene har nådd bredt, og har møtt et betydelig publikum. I snitt fulgte 100 personer hver sending direkte, mens videoopptakene hadde fra 1000 visninger i etterkant, enkelte også langt mer enn dette.

Ferskvareseminarene er viktige for Reforms mål om å nå ut med formidling, aktualisering og belysning av relevant kunnskap på områder som omhandler gutter og menn. Seminarene videreføres i 2022.

LikestillingsNytt

I 2021 etablerte Reform en nyhetskanal på nett, som vi har kalt LikestillingsNytt. Vi produsert en første tre kvarters sending av satsingen, som ble publisert i september, rett i forkant av stortingsvalget. Sendingen er en kompleks og stor teknisk produksjon, som er muliggjort av en systematisk oppbygging av kompetanse, gode tekniske samarbeid og ikke minst etableringen av et profesjonelt studio i Reforms lokaler i Øvre Slottsgate i Oslo.

Sendingen tok for seg en rekke sentrale likestillingstemaer, presentert som innslag fra studio, og med flere gjester til stede. Vi avviklet også en likestillingsdebatt mellom Arbeiderpartier og Høyre, der kommende likestillingsminister Anette Trettebergstuen var en av deltakerne.

Sendingen ble også klippet til enkeltinnslag, som ble delt og annonsert for separat. Dette førte til dels svært høye seer- og delingstall. Aller mest sett ble et intervju med hoppsjef Clas Brede Bråthe om likestilling i toppidretten, som er sett av langt over 100.000 mennesker.

LikestillingsNytt tar mål av seg å utkomme med halvårlige sendinger, og videreføres i 2022.

Faste arrangementer, foredrag, kurs og undervisning

En vesentlig del av vår opplysningsvirksomhet er også knyttet til konferanser, seminarer og kampanjer i egen regi.

To av disse er bestemt å være faste årlige arrangementer – *Mannens helseuke* i juni, og *Mannsdagen* 19. november. Våre ansatte bidrar jevnlig med innlegg, foredrag, workshops og kurs på en lang rekke større og mindre arrangementer i inn- og utland.

Mye av denne aktiviteten er vesentlig redusert i 2021, samtidig som en del av den er videreført i digitale kanaler.

Reform i media

Reform har også i 2021 mottatt en rekke henvendelser fra TV, radio, aviser, tidsskrifter og nettmedier. Mediene ønsker Reforms kommentarer og syn på saker der vi i høy grad har sakseierskap i Norge: Menn utsatt for overgrep eller vold i nære relasjoner, menn og sexkjøp og menn som fedre er blant temaene vi ofte oppsøkes som ekspertmiljø om. Til sammen har Reform figurert i rundt 40 medieoppslag i løpet av året.

Se også Kapittel 2, *Rollen som nasjonalt kunnskapssenter*

11. Representasjon og samarbeid

Reform er representert i en rekke formelle og uformelle sammenhenger. Dette skyldes vår rolle som landets eneste likestillingspolitiske aktør med hovedoppgave å jobbe for gutter og menn.

Brobyggerrolle

Reform har definert det som en viktig oppgave å være en brobygger for et bredere likestillingsfokus i Norge. Vi samarbeider med feministiske kvinneorganisasjoner, men er klare på at vi ikke er ukritiske til kvinnebevegelsens tilnærming til gutter og menn. Det er i økende grad akseptert at Reform ikke ønsker å framstille menns likestillingsutfordringer som i motsetning til kvinners, men også at vi ikke lar være å hevde disse utfordringene i den løpende debatten. Dette gjelder blant annet vår mangeårige deltakelse og innsats i Rød knapp - Stopp vold mot kvinner-aksjonen, der både kvinneorganisasjoner, religiøse paraplyorganisasjoner og en arbeidsgiverorganisasjon deltar.

Reform har også kontakt med organisasjoner som arbeider for menns rettigheter. Både her og i kontakt med deler av kvinnebevegelsen ønsker vi å bidra som en katalysator for å redusere «kampen mellom kjønnene». Vi opplever dette som konstruktivt og viktig.

Reform ønsker også å bidra til samarbeid mellom aktører som representerer ulike diskrimineringsgrunnlag, i erkjennelse av at kjønn ofte ikke er den eneste (eller viktigste) grunnen til ulikestilling og diskriminering. Dette bringer oss inn i samarbeid med en lang rekke organisasjoner og enkeltpersoner. Ikke minst gjelder dette organisasjoner som jobber med etniske eller nasjonale minoriteter, urfolksproblematikk, funksjonshemmede situasjoner, aldersdiskriminering og når det gjelder det brede LHBT-feltet.

Reform deltar aktivt i brukerutvalget i Likestillings- og diskrimineringsombudet, og i en rekke utvalg, referansegrupper og andre former for sakssamarbeid. I 2021 er vi også oppnevnt til Bufdirs likestillingsråd.

Reform deltar i internasjonalt samarbeid, blant annet i alliansen MenEngage, der organisasjoner som arbeider for likestilling i et mannsperspektiv inngår. Reform deltar også i nordiske NORMAS (Nordic Association for Research on Men and Masculinities), samt i flere konsortier av europeiske og nordiske samarbeidspartnere.

Likestillingssentrene

Det gode samarbeidet mellom landets fire likestillingssentre ble videreført i 2021. Ved siden av Reform, består disse av Likestillingssenteret (Hamar), Likestillingssenteret KUN (Steigen og Steinkjer) og Senter for likestilling (Kristiansand). Som følge av et anmodningsvedtak av Stortingets flertall, har likestillingssentrene fra og med 2019 ligget under den samme posten på statsbudsjettet.

I 2021 er samarbeidet mellom sentrene ytterligere styrket, ved at vi sammen gjennomfører prosjektet Større mangfold – friere valg: Tiltak for kjønnsperspektiv i karriereveiledningen, med tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Samarbeidet bekrefter våre felles interesser, og i det daglige også den utsrakte viljen og evnen til oppofrende og effektivt likestillingsarbeid i alle de fire sentrene.

Det gjennomføres også faste møter mellom sentrenes ledere, og felles fagsamlinger, der vertskapet går på omgang mellom sentrene.

Se også Kapittel 2, *Rollen som nasjonalt kunnskapssenter* og Kapittel 9, *Gutters oppvekst og sosialisering*

Arbeidsgruppe om aktivitets- og redegjørelsesplikten

Blant en rekke oppgaver med deltakelse i ulike referanse- og ekspertgrupper i regi av andre, har Reform også i 2021 deltatt i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets arbeidsgruppe om arbeidslivets aktivitets- og redegjørelsesplikt (ARP). Reform har bidratt med å synliggjøre mannspektivet når det gjelder likestillingsutfordringer i arbeidslivet, og har gitt innspill på ulike former for diskriminering av menn.